

Asia: VN/10644/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Puolustusministeriölle

Asia

Harmaan talouden selvitysyksikön lausunto puolustusministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Lausuma

Harmaan talouden selvitysyksikkö (myöh. selvitysyksikkö) lausuu harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ja pitää kannatettavana hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia, joiden tarkoituksena on mahdollistaa velvoitteidenhoitoselvityksen laatiminen tukemaan sotilastiedusteluviranomaisten tiedustelutehtäviä sekä laajentaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa tilanteissa, joissa tiedot ovat välttämättömiä sotilastiedustelun suorittamiseksi.

Perustelut

Tiedonsaantioikeudet ja tietojenvaihdon kehittäminen

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetään laajennuksia sotilastiedusteluviranomaisten ja muiden viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon tilanteissa, joissa tiedot ovat välttämättömiä tiedustelutehtävän suorittamiseksi. Tietojenvaihtosäätely päivitetään vastaamaan suojelupoliisin osalta voimassa olevaa säätelyä.

Puolustusvoimien tiedonsaantioikeudesta säädetään Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 17 §:ssä. Säännöksen mukaan Puolustusvoimilla on oikeus saada viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta yhteisöiltä tehtävän hoitamiseksi välttämättömät tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei niitä ole laissa erikseen kielletty luovuttamasta.

Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 37 §:ssä on säädetty Puolustusvoimien oikeudesta saada tarpeellisia tietoja sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi. Pykälän 2 momentissa todetaan, että Puolustusvoimilla on oikeus saada muun muassa tietoja ulosottokaareissa (705/2007) tarkoitetusta ulosottorekisteristä (4 kohta) ja tietoja Verohallinnolta verotuksen tietojärjestelmästä (17 kohta).

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) 20 §:ää, työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 255 §:ää, työntekijän eläkelain (395/2006) 205 §:ää sekä työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain (555/1998) 22 b §:ää. Lakeihin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan tietoja voitaisiin luovuttaa sotilastiedusteluviranomaiselle siltä osin kuin ne ovat välttämättömiä sen tiedustelutehtävän suorittamiseksi.

Selvitysyksikkö kannattaa sotilastiedustelun tiedonsaantisäännösten täydentämistä, mutta toteaa, että Puolustusvoimien tiedonsaantioikeudesta sotilastiedustelutehtäviin Verohallinnolta näyttäisi olevan jo säädetty muualla lainsäädännössä. Puolustusvoimien henkilötietolaissa säädetty tietojen luovutuskynnys näyttäisi myös olevan alempi, kuin nyt verotietolakiin ehdotettu säännös.

Velvoitteidenhoitoselvityksen käytön edellytykset ja sisältö

Hallituksen esitysluonnoksessa Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010)(HTSY-laki) 6 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 40 kohta, joka mahdollistaisi velvoitteidenhoitoselvityksen laatimisen sotilastiedustelua varten.

Velvoitteidenhoitoselvitys voidaan laatia silloin, kun:

- viranomaisella on lakiin perustuva tiedonsaantioikeus veroihin, sosiaalivakuutusmaksuihin ja Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamisesta, taloutta, toimintaa ja taloudellisia kytkeitä koskeviin tietoihin,
- selvityksen pyytäminen on tarpeen viranomaisen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi ja
- kyseinen tehtävä sisältyy HTSY-lain 6 §:n 1 momentin luetteloon

Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena tuottaa viranomaiselle kokonaiskuva organisaation tai organisaatiohenkilön julkisten velvoitteiden hoitamisesta. Velvoitteidenhoitoselvitys sisältää tietoja muun muassa verotusta, sosiaalivakuuttamista ja Tullin perimiä maksuja koskevien velvoitteiden hoitamisesta sekä tietoja taloudellisesta toiminnasta, maksukyvystä, omistusyhteyksistä ja vastuuhenkilöistä. Näiden tietojen avulla voidaan tunnistaa taloudellisia riskejä, rakenteita ja järjestelyjä, joita voidaan hyödyntää väärinkäytöksiin, peiteltyihin omistusketjuihin tai muuhun toimintaan, jolla voi olla merkitystä kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttö sotilastiedusteluun

Selvitysyksikkö arvioi, että ehdotetut säännösmuutokset tukisivat sotilastiedusteluviranomaisen lakisääteisiä tehtäviä erityisesti tilanteissa, joissa:

- arvioidaan henkilöiden tai yritysten taloudellista asemaa ja sidoksia,
- selvitetään omistusrakenteita, vastuuhenkilöitä tai taloudellisten järjestelyjen taustaa,
- tarkastellaan liiketoimintaa, johon voi liittyä valtion turvallisuutta vaarantavia riskejä.

Velvoitteidenhoitoselvityksen avulla sotilastiedusteluviranomainen saa viranomaislähteisiin perustuvan kokonaiskuvan, joka tukee riskiarviointia, tilannekuvan muodostamista ja analyysia. Viranomaistietojen saaminen sähköisen ja keskitetyn tietopalvelun kautta parantaa myös viranomaisyhteistyön tehokkuutta ja vähentää tietopyyntöjä. Standardoitu tiedonluovutusmalli parantaa myös tietoturva.

Alkuperäinen lausunto löytyy sähköisesti allekirjoitettuna Verohallinnon asiakirjahallintajärjestelmästä.

Niemelä Marko
Verohallinto - Harmaan talouden selvitysyksikkö